

Budapestre vonatkozó újságcikkek

Szerző: *Berenst Luklóine*

Cím: *Ametisztsárcányok jádeoroszlánok, ijesz-
tő lárvák és köbölcsék között*

Forrás: *Nemzeti Ujság*

Bp

(Hely)

1927. 5. 18.

(Idő)

(Köt. v. füz.)

(Oldal)

Osztályozás

Tárgy

708

Hely

Hopp Ferenc Keletázsiai leír

Idő

"1927"

S

F

Ametisztsárcányok, jádeoroszlánok, ijesztő lárvák és köbölcsék között

Napkeleti műrecek Budapesten — A Keletázsiai Múzeum legújabb kincsei

(A Nemzeti Ujság tudósítójától.) Az Andrássy uton egy esendő tavaszi kert. A gyepzsiton kőből faragott bálvány ül, néma kontemplációban. A kertkapu felett tábla: „Hopp Ferenc keletázsiai muzeuma.” Akik arra járnak, vajjon tudják-e, hogy mit jelent ez a bálványoktól őrzött villa? Kína és Japán virágzó barackfái. Mélyszavu gongok imára hívó zengését. Áttört mivű füstlőkéből nehéz tömjén árad. Finomhegyű eszet mélyed a tarkavirágú tuscsészékbe. Sárgavízű folyó tekereg a hullámzó rizsföldek között. Oszlopokká merevült aszkéták emelkednek a mindig újból megszülető élet minden balgasága fölé. Ők már mindenről lemondtak, már kihullottak a lét kerékéből. Még aki áttanulmányozta és jól ismeri ezt a szelid, álmódó mesevilágot: az is szakítson ki egy órát a mindennap üzött tevékenységéből, hogy megtekinthesse a legújabban beszerzett kincseket, amellyel ez a szép és értékes muzeum gyarapodott. A japán kisplasztikák termében nagy üvegszekrényt találunk — Bisitz Gyula dr. ajándéka. — A szekrényben látható legújabban kiállított kisplasztikák a híres „NETSUKE“-k. Ez a bőkezű ajándék méltón egészíti ki Hopp Ferenc nagyeredményű gyűjtését. A NETSUKE-k használati tárgyak. Apró bálványokhoz hason-

litanak, az ember első percben azt hinné, hogy az olyan nagyon tisztelt japáni ősök szellemei. Pedig voltaképpen akasztó-gombok. Az Obin függő orvosságos dobozok és dohányzacskók zsinórján csüngenek, mint függesztő-gombok. Érdekes, hogy a japánin kívül csak a magyar ember visel hasonlót, mikor a dohányzacskót függeszti gombbal a zsebébe. Ám Japánban ezeket a függesztőket nagy művészekkel faragtatták és érdekes alakokat adtak nekik. A néptípusok, a monda és állatvilág, valamint a növényvilág alakjai mind megjelennek ezekben a remek faragásokban. Még lárvákat is találunk közöttük. Elsőrendű szobrászok és festők állították elő ezt a külön műágot. Jórészt azok, akik a híres drámai táncmutatványhoz, a No-tánchoz használt álarcokat faragták. Bisitz dr. gyűjtéséből Felvinczy Takáts Zoltán dr., a Keletázsiai Múzeum gazdag szaktudású igazgatója válogatta ki a legjobb darabokat, hogy Hopp Ferenc gyűjtését így tökéletessé tegye. A legértékesebb példányok közé tartozik a XVI. századbeli régi gyökérfaragvány, mely TEHVO remetéét ábrázolja. Ezek a régi keletű NETSUKE-k még meglehetősen nagy formájúak és kínai befolyást mutatnak.

A Hopp-múzeum egyik legkritkább műkincse: A virágos hajó. Ez a felfaragású bárka a bölcsek hajója. Összehajló barackbokorlugas ár-

nyékolja. A bárka élén botos gyermek áll. A hajó telve kopasz homloku, gondolkozó férfakkal. Az evezős mosolyog nyájasan, személytelenül; úgy, mint ahogy a kínai bölcsek és bálványok mindig mosolyognak. Tudós vének pergamenttekercset göngyölitének a barackágak árnyékában. Elmélkednek a nagy TAO felett. A szakállas öreg bölcsek alakja mellett nevet az a humoros kecskepásztor is, aki csontból faragott állatját őrzi. Ez a vidám öreg, tiszta mongol típus és ellentétben a lehiggadt bölcsekkel, ravasz agyafurtságot árul el.

A bölcsek után a lárvák következnek. Itt látjuk mindenekelőtt a fütyülő álarcot. Kizülledt szemű, nagy sikokban megfaragott ábrázat; rajta a japán művész manupropriája. A japán művészek csak akkor jegyzik nevükkel művüket, ha tökéletes műalkotásnak tartják. A fütyülő mellett mindjárt egy elefántcsontból faragott tragikus női fej bizonyítja, hogy az életben a bánat milyen közel fekszik a gondtalan vidámsághoz. Az élet leselkedő fenyegetését jelzi a fekete fából faragott gyöngyházaszerű Oni démon, aki ijesztő külsejével megborzongathatja a kevésbé fatalisztikus lelkeket. Ezek a lárvák mind névjegyzettek, tehát elsőrendű művészek munkái.

Az emberi ábrázatok után az állatformájú NETSUKE-k következnek. Itt van a szelid derűsen mosolygó Garuda-madár. Visnu madara, ki az indus mythológiából repült a japáni művészetbe. Mellette kuporog a félelmetes tigris, a testi erő jelképe, míg a tekerő sárkány a szellemi erőt jelképezi. Mulatságos a babbal meghajigált démon, aki azt bizonyítja, hogy a japánok nem hányják hiába a borsót a falra, hanem ördögöt üznek vele. A megcsufolt rossz szellem mellett ugyancsak félelmetes

alak látszik. Ez a kagylóalaku sisakos táncos oroszlánálarcot visel és félelmetesen dobol hozzá. A napkelet ősi filozófiája mellett mindig megtaláljuk a formába meredt, groteszk komikumot.

Itt van még a seprőt hordozó Shi-Te, vagy, ahogy japánul írják SITOKU, a józan, gyakorlati bölcsesség istene, aki harcias seprőjével elsepri a legszebb álmaink és ábrándjaink pókháló szövevényét. Mellette a vitéz SHOKI, a gyermekek védője, aki olyan harcos tábornok volt életében a Menyei birodalomban, hogy halála után ő lett a démonok legádázabb ellensége és ezért a gyermekek védője. Mielőtt búcsút mondanánk a NETSUKE-knek, meg kell állapítanunk, hogy ezek mind körplasztikák. A körplasztika idegen a távol Kelet művészetének, — a Buddhák is sikban kifejlesztett képek. — Körplasztika csak olyan használati tárgyakon látható, melyet Keleten kézben tartanak. A NETSUKE-k olyan kellemes tapintásúak, hogy behunyt szemmel is meg lehet ítélni a faragott tárgy művészi minőségét.

A NETSUKE-k után vessünk egy tekintetet a Keletázsiai Múzeum kincseskamrájába, abba a szekrénybe, amelyben a mesébe illő JADE-eket őrzik. Halavány színek derengenek az üvegfalak mögött. A rózsakvarcok, amethystek és hegyikristályok. Egy ősi kultúra legpazarabb, de egyszersmind legfinomabb megnyilvánulásai ezek. A halovány Jade sárkányok közül kivirt egy kicsi, smaragdszínű oroszlán. Fölötte a csudaritka új kincs, az érdekes jade-tábla, amelyen egy költemény látható. Ezt a dalt eddig még nem sikerült teljesen megfejtenie a Keletázsiai Múzeum tudós igazgatójának, Takáts Zoltán dr.-nak, még egyre tanulmányozza, betűzgeti a drágakőbe vésett írás-

jeleket. Mellette elmélkedik békés kövérségében a derüs *Pu-TAI* isten; a legtisztább, a leg-halványabb nemes amethystből faragva. *Pu-TAI* már nem is mosolyog, ő már nevet, széjjel huzott szájjal. Kissé kegyetlenül. Talán a két örökké ellentétes elem: a positiv, himnemű elem, *YANG*, a sárkány és a nőnemű, negativ elem *YIN*, a főnixmadár örök harcán és örök találkozásán nevet a bölcs *Pu-TAI*. Vagy csak annak a barackfa alatt meghuzódó öreg bölcsnek küld át nyájas, megértő baráti üdvözlötet a kövér *Pu-TAI*? Nevetéssel köszönti a filozófust és az okos kartársat, aki az örök élet barackgyümölcsét tépi a hegyi kristálylyal vegyített ametist virágtartó oldalán. *Pu-TAI* méltán mosolyoghat ide, mert ez a kis váza a kristálycsoport legszebbik darabja és külön figyelmet érdemel, ahányszor csak megállunk a Jade-szekrények előtt.

Berend Miklósné